

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1925 чылда
үлдөлгөттүгүн

1966 ч.
НОВАРЬ
27

доискрессивье
№ 279 (6610).

Өртөө 2 көп.

Венгриянын социалисттик ажылыч партиязының IX съездизинче СЭКП-ниң төлөөлери чорупкан

Венгриянын Социалисттик ажылыч партиязының Төп Комитетинин чыдааны
Бүгү Совет Эвделиниң Коммунисттик партиязының төлөөлери СЭКП ТБ-нын Чыгыш
секретары Л. И. Брежнев баштадыр ноябрь 25-те Москвадан Будапештиге чоруп-
кан.

Киев вокзалында төлөөлери эштер А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мау-
ров, Н. В. Подгорный, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин,
П. И. Демичев, Д. Ф. Устинов болгаш оон-даа өскелер үркен.

(СЭТА).

Великобританиянын даштыкы херектер министри чорупкан

МОСКВА. (СЭТА). Великобританиянын даштыкы херектер
министри Джордж Браун бистин чүтүгүска чораш. ноябрь
25-те Москвадан төрөөн чүтүгүч чыгышкан.

— Москвага чорашкан консул ажытыгы болду, а совет улур-
тукчулар-биле беседаларын ак-кара чок болду — деп, Джордж
Браун чоруптарынын мурнуна корреспонденттерге медет-
леэн.

УЛУСЧУ УРАН ЧОГААДЫЛГА

Тыва улустун уран чогаадылгасы, аңаа салым-чаанын кижилер эр-
те-бурунгу шагдаң бээр туруп келген. Ылаңгыя ылаштан, чонар даштан,
сакеткен янзы-бүрү чүвүлери чазары, алгы-көштөн эт-септи уран арга-
биле угулзалаары, маңгун, чек, холадан болгаш демиден эдилел чүвү-
лери шутуп кудуры салгалдан салгалда дамчып келген. Ол ылашак ыра-
ларынга, хөөмөйлөрүнге, тоол, тывызылгы ыдарыга, харын-даа кима-
мыктарына, үлөгөр чугааларына, шулуңтерини, ырларын аас-биле чогаады-
рынга салымнын кижилер бестин хой тургулаан. Ынчалза-даа улустун уран
чогаадылгасы, талантызы амгызы ылашак калбак неперелди, үнелелди
албайн чоран.

Октябрьнын социалисттик Улуг революциясы тиклээн соонда, оң хе-
релинге Тыва чер өтүп, хосталга болгаш дең эрге тургустунганында эге-
лээш, тываларнын уран талантызы, чогаадычы чоруу чза үе-чаздың
оруу-биле сайырап, улуг үнелел, сураглыг аларган. Кыска үениң дургу-
зунда улустун чогаадычы талантызы канчаар-даа аажон сайырап, бу-
рунгаар улуг базымдары кылып, национал хевиринг, социалисттик утка-
шынарлыг уран чүүл болу берген.

Тыва уран шеерлериниң даштан, ылаштан симилип кылган, демид ай-
мазандан шутуп куткан чогаадычы уран ажыларды чүгө Совет Эвдели-
ниңде эвес, харын-даа делегейниң элээн хой чурттарында бестин билдингир
апарган. Ол дээрже чонун шиттинден шилтигитин үнгөн сураглыг мастер-
лоо Тыва АССР-ниң уран чүүлүнүн алдарлыг ажылаачызы Мангуш Чо-
миник, Хертек Тойбу-Хаанын, Хертек Хунанын, Саяа Нөгелди, болгаш
өскелериниң-даа кылган ажыларды-дыр. РСФСР-ниң алдарлыг артизи, Тыва
АССР-ниң улустун артизи Владимир Оскал-болга удурткан цирктервис
делегейниң элээн маш чурттарында тыва улустун уран чүүлүн бараал-
гадып келген. Тыва сыгыт-хөөмөй, танцы, ыры амгыктарын болгаш сту-
дентилериниң Бүгү-делегей фестивалына киришкен. Чыл бүрүлде-ле чонун
шитинден улусчу талантылар илереттинип үнүп, аларнын шилтигиттери
чыдаң-на Москва театрларының сценаларына болган концерттерге кири-
шип турар. Улусчу уран шеер чазанычылдардан чамдык эштер ССРЗ-ниң
Чурукчулар эвделиниң кеңигүнери болуп, олар Тывага чурукчулар эви-
лини тургузарына көл өск болган. Бистин бо мастерлервис беттарының
чогаадычы амгылы Улуг Октябрьның 50 чыл оюн талептиг уткурунче
угландыган. Оларнын кижилер бүрүлде-ле чза ажылардын кылып турар. Чи-
жээ, С. Чамзак тыва партизанын ову-хевирин чонар даштан кылып ту-
рар. Барыын-Хемчиктин Хемчелдеге Хертек Монголбиң 12 аныктарын
чонар даштан чазанынча чедикшиктин өөредип турар. Аксы-Барлык
суурда Күмүгет Чалбектин казы-ханы улгаткан-даа болза, ол шулуң
чогаадычына мергежилдиг чоруун көргүзүп, маңгундан, честен, холадан
солун тывынгар ажылардын шутуп кудар, ылаштан чазаны талазы-биле
оң талантылы Барыын-Хемчикте сураглыг берген.

Бо-ла бүгү чедикшиктин бистин шуптузусту өөртүп турар. Ынчалза-
даа улусчу уран чогаадылгы, талантыларын чонун шитинден ам-даа
хейнү илередип, аларнын талантызын, мергежилин сайырадыр база
шеерлериниң чогаадычы ажылыга таарымчалыг байдалды тургузар
ажыл бисте көнүчү кишак. Даштан, ылаштан уран чогаадылгы кылырынга
херитик чепсак-хереселдерин, чондур стонктарын тыпчып бээринге
дузаладыр дугайында бистин мастерлервис маш чылдар улаштыр айты-
ры тургузуп, дилеп келген. Ынчалза-даа аларнын ол дилээ мынчага дээр
хандыртымаан. Чамдык уран шеерлерин Кызыл-Шат чуулга-бүдүрүлгө
мастерларынга амгыларды дээр экиел алган. Олар чурттаар бажык-биле
хандыртымаан. Хуу бажыкнар салып алары-биле Кызыл хөөрүкүсүмү
он муң рублди Чурукчулар эвделиниң Тыва салбырына берип кайн
турган, а мастерларын болгаш салбырын удуртукчуларын шупшак,
сагыш чонангар эвес чоруу-биле бажыкнар салып алары амгыда дээр
беттанмаан. Чыл төмүчүгө чедир шоолуг эвес хонуктар артык, бо айты-
рыг дурген шитипирлетинмес чүве болза, аңаа ажылааттынмайн,
аңаа-ла дедир дунзаттырар чадас.

Бай-Тайганың Кызыл-Дагын уран шеер чазанычылдарын чурту
деп аап турары таарымчал эвес. Ында он сес чазанычыл мастерлер чурт-
тап, амгылап турар. Ынчалза-даа аларнын амгылы улурун башкаар,
чогаадычы амгылы кылырынга таарымчалыг байдалды тургузумаан. Тус
черде партия, профсоюз органдары, кездэ Совет оларже кичээ-
гей салбастан. Барыын-Хемчикте кайгамчын талантылыглар бар. Оларже
база-ла кичээлге салдырмаан.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели уран-шеерлер ажыларын эде
тургузарының болгаш ону сайырадырының хемчеглериниң дугайында
донтаады чонкта чза хүлээп алган. Чонар даштан, ылаштан уран кылыг-
лары кылыры, национал угулзалар-биле хзлел дээрзан янзы-бүрү эди-
лелдер чикентиг чоннуң шаг-шааңдан бээр туруп келген эки чаңчылы-
нын сайыравайн турарын ында айткан. Чамдык министрстволар, ал-
бан органдарына, райкууукаларга бо айтырымге чегуур кичээлгеин
салбайн турарын чөптү-биле шүгүмчүлээш, моон солгаар олче донтаамал
кичээлгеин салырын донтаада тодаргай айткан. Ында айткан хемчег-
лери ам чүгө күөсүдери артык.

Чуруллага талантылыг аныктар кездэ черлерде чок эвес. Оларны
тып илередип, бот-тывынгар чурукчуларын делегелерин организастаар
ажылы республиканың Улусчу чогаадылгы бажыны, Чурукчулар эви-
линиң Тыва салбыры холга албан.

Бот-тывынгар уран чүүл көрүлдезин чыл бүрүлде-ле эрттирип, ыраа-
рынга, хөөмөйлөрүнге, танцыларынга болгаш өске-даа уран көргүзүгө
талантылыг кижилерин оон шилип ап турары көнүчү эки-дир. Ынчалза-
даа көрүлделерден шилтигитин талантылар сценага бир азы ийи чыл
хире ырап, танцылап тургаш, оң соонда сураг-ла баар. Маш чыл бурун-
гаар «Бай-ла Хемчикини» Москвадан бээр ырап чоруп турган ыраажы
урулар ам чүгө сценаже үнмөстөй бергенин дээрзин көрүкчүлөр респу-
бликаның Куньтура министрствозундан айтырып турар. Ол ылашак ыраа-
жы шолалчылар база илереттинген болгай. Оларнын ыраажы мергежилин,
талантызын сайырадып, өөредириниң хемчеглери алдырмаан.

Массаның бот-тывынгар чогаадычы чоруун, талантызын калбаа-биле
неперелериниң дугайын партия донтаамал кичээлгеге ап келген. Ылаң-
гыя СЭКП-ниң Программасында мынча дээр болгай: «МАССАЛАРНЫҢ
УРАН ЧОГААДЫЧЫ АЖЫЛ-ЧОРУДУЛГАЗЫНЫҢ КӨДҮРЛҮҮШКҮНҮ
БОЛЗА, ЧАА-ЧАА МЕРГЕЖИЛДИГ ЧОГААЛЧЫЛАРЫНЫ, ЧУРУКЧУЛА-
РЫНЫ, ХӨГЖҮМЧҮЛЕРИНИ, АРТИСТЕРНИҢ ДЕПШИП ҮНЕРИНИГ ИДИГНИ
БЭЗР, НИИТИЛЕЛДИҢ УРАН-ЧЕЧЕН ЭРТИНЕЗНИҢ ХӨГЖҮЛДЕЗИ
БОЛГАШ БАЙЛАШЫЛГАЗЫ МАССАЛЫГ БОТ-ТЫВЫНГАР УРАН
ЧҮҮЛҮД БОЛГАШ ПРОФЕССИОНАЛДЫГ УРАН ЧҮҮЛҮД ХОЛБАШТЫРА-
РЫНГА ҮНДЕЗИЛЭШ ЧЕДИП АЛДЫНАР».

Ынчангаш улустун чогаадычы чоруун, талантызын сайырадыры
партия, совет болгаш хей-ниити база чогаадычы органдарының
донтаамал кичээлгеинге алдыган турар умурлуг.

Октябрьның 50 чылынга

ЧАРЫШТЫҢ ТИИЛЕКЧИЛЕРИ

1966 чылда дүжүт ажаап алымшкын чорудар бол-
гаш дүрүгө шаңдан ажыр тараа салар талазы-биле
республиканың райондарынын, ажил-агыйларын
социалисттик чарыжының өсүгү түлөөлери СЭКП об-
комунуң бюрору, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвү-
леди болгаш обшпрофчөвүледи ноябрь 25-те чугаала-
лып көргөн.

Районнар талазы-биле—ТАНДЫ РАЙОН (СЭКП рай-
комунуң секретары эш М. СУХАЧЕВ, райкууусон дар-
газы эш П. КУУЛАР, бүдүрүлгө эргелелиниң началь-
ниги эш А. ТОКАРЕВ) күрүгөге 70,3 муң тонна тараа-
зы салды. Планын 233,4 туу күөсеткен, ажил-агыйлар
түлөөлери, мал төми тараа болгаш өске-даа фондустар
биле хандыртылган.

«Дүжүт ажаап алымшкын болгаш күрүгөге план-
дан ажыр тараа саларын чедикшиктин чорудар дээр

автономнуг республикаларын, крайларын, областар-
нын, райондарын, колхозтарын, совхозтарын бол-
гаш өске-даа күрүгө ажал-агыйларын Бүгү-россия
социалисттик чарыжыны организастаар дугайында»
РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң база ВНСПС-тин,
бо чылдын август 13-теги донтаалын барымдалааш,
райондарын чарыжыга Танды районун тилекчи деп
санааш, аңаа шилтир Кызыл тукут база 5 муң рубль
тукут шаңдалды тыпсыр.

Тус-тус ажил-агыйлардан Танды районун «ТИИ-
ЛЕПТЕ», «МЕЖЕГЕИ» совхозтары, «КОММУНИЗМ-
НИН ХЕРЕШ» колхозу, Кызыл хоорай Совединиң
«КОК-ТЕП» совхозу, Каа-Хем районун «ОКТАБЬР
30 ЧЫЛЫ», «БУРУНГААР», Бин-Хем районун «КЫ-
ЗЫЛ ТАРААЧЫН», «ИСКРА» колхозтары тилекчи
болганнар. Оларга шилтир Кызыл тукутун болгаш
тус бүрүгөге 1,5 муң рубльды тыпсыр.

Хөрек демдектиг малчын

Беш чылдың баштайгы чылында Дандаа Сам-
буу Чымбаевич биле оон дузалакчызы Дандаа Ячан
Канчировна олар эрестиг ажылааннар. Хойжулар чүс
хойга онааштыр чүс хураганнарын ап, хой бүрүзүнде-
не 3 кг дүктү кырганнар. Бо дээрже чүгө «Чаа орук»
колхозта эвес, харын бүгү Эрзин районда эн-не бедик
түннел болур.

Дандаа Самбуу Чымбаевич беш чыл бурунгаар чар-
тык нарын дүктүг дунгаш хойларын хүлээп алган. Мал-
чын чыл бүрүлде-ле төл-даа, дүк-даа талазы-биле бедик
көргүзүлгелерин болуп келген. Меринос хойларын хову зо-
назынын одарларына чедикшиктин сайырадып болу-
рун аргааларын дугайын мынчаар чугаалап турар:

— Бистер, малчыннар, баштайгы үеде меринос хой-
ларга хөөк чок турдувус. «Хураганнарын кырып каар»
дигир турган бис. Бистин колхозтун дагылы-даа, хову-
луг-даа одар черлери бар. Мериностарын Сөөлчер биле
Тарлашкынның дагылы черлеринге-даа малдап турду-
вус. Ол черлер тыва хойларга болгаш өшкүлөргө таар-
жыр. Ынчангаш түннел багай турган.

Колхозтун тускай эртемнигери болгаш малчыннары
ам меринос хойларын өстүреринин онзагай байдалын
биле берген. Ынчангаш хову зонасында тыва хойларын
дагылы черже үндүрүп, оортан нарын, чартык нарын дү-
ктү хойларын хову одарларына кирип турар апарган.
Меринос болгаш тыва хойларын чер-чуртун айы-биле
мынчаар сайгарарыга Дандаа Самбуу Чымбаевич идеп-
кейлиг киришкен малчыннарын бирээни болур.

Бо чылын кездэ ажил-агый ажилдакчыларынн хү-
нүн таварыштыр Самбуу Чымбаевич Бүгү-россиянын мал
ажылдакчыларынн социалисттик чарыжынын тилекчи-
зиниң хөрек демдэ-биле шаңнаткан. Ам малчынның
хөдөөн хөрүлү, көрүштүг, чараш демдек каастап чоруур.

Самбуу Чымбаевич ам-даа улуг күженишкын-биле
ажылдаарына шитипирлиг. Кызыл-Шат деп черде кыш-
таан малчын боду кирип тургаш, шагда-ла бе-
леткеп алган. Оон кодында ам 430 ажыг баш төрүүр
хойлар бар. Олар эки күш ап семирээрнер. Келир чыл-
дын түннелиниң дугайында Самбуу Чымбаевичиниң кү-
зели бо:

— Бо чылын чүгээр түннелдиг болдум-на. Оон куду
түннелдиг ажылдаар эрге менде чок. Совет эрге-чагыр-
ганын бежен чыл оюнда багай түннелдиг болур ужур
чок. Бедик түннелди чедип алыр-даа бис.

ПЛАНЫН КҮӨСЕТКЕН

А. Доураа. (Телефон-биле). «Ты-
ва дүжүт» тукут эргелелиниң Бо-
рис Воронцов адурукан арматура
бетлекчилери А. Доураагың дуза-
лап бүдүрүлгелер комбинатын бол-
гаш комбинаттың ийги элелерин
тукуттарын арматура-биле хандыгар
хүлээлгел. Найыралдыг бо коллек-
тив ноябрыда 96 тонна арматура кы-
лып планын чөвүлде-ле күөсөткөн.
Ам немелде продукцияны бүдү-
рүп турар.

Тиилекчилер

Кызылдың харылаа бедириниң
пехтер аразынын социалисттик чары-
жыга телеграфистер шылтарал кел-
ген. Оларга өрткен ой айларын түн-
нелин барымдалааш, шилтир Кы-
зыл тукут тыгаскан. Бо найырал-
дыг коллективте районнар-биле ха-
мылааны хандырып турар, хөөчү
ажылдакчы Прасковья Григорьевна
Пархоменко, телеграфист Нина Че-
рова, радиооператор Танясы Бирю-
лоская одар тергип эки амгылап
турар.

1,5 ТОННАҢЫ ЧЫГАН

Коммунисттик күш-ажылдың бүдү-
рүлгөзи — республика типография-
зының комсомолчуларынн чонкта
чаа болган өткөт-сончулдалыг хурамы
Төрзүн чуртка демид кескиндиз
чыгып бээр деп шилтир үндүргөн.
Комсомолчулар ону боттандырып, 1
тонна 500 кг демид кескиндиз чы-
гаш, заводже чүдүрүп чурттаннар.
Демид-дес чымырдаа бүдүрүлгөчү
бүгү комсомолчулары киришкен. Ону
комсомол эге органдарының сек-
ретары Раиса Никонова эки органи-
застан турар.

О. ӨПЕЕН.

Улуг-Хем районун «Найырал»
совхозу. Оң Урбун салбырын.

А. Симаренко — куш амгылгы «Най-Тай» совхозунда дагаа оолдары
ажаар бригаданын бригадир. А. Симаренко эштери-биле мады амы-
лынга үе-шак, магап туруптар дивейн, шулурга амгылап турар, ычангаш
ол найыралдыг бригаданын амгылынын түңкөли угулчу өөрүнчүг, да-
гаа оолдарының баш саны менди, семис-чаагай доругуп келген.

ЧУРУНТА: А. Симаренко.

А. ОСТАПЧУНТУҢ ФОТОУ.

Чарышты калбарткан

Бүгү чуртун амгыралында озагай болушкуну — Улуг Октяб-
рын 50 чыл оюнга чза күш-ажылы чедикшиктиндег тукуттар дээр
Танды районун малчыннары күженишкынниң ажылап, социалисттик
чарышты улам калбартып турар.

Тандыжылар беш чылдың баштайгы чылын олар эки көргүзүлгелер
доошуп турар. Күрүгөге сут сазарынын чыл планын барык бүгү ажил-
агыйлар күөсөтүп турар. Район ниити-биле чыл планын 109 туу күөсөт-
кен. Пландан ажыр 450 тонна тукут хүлээп амыр пунктже чоруткан.
Район ээт сазарынын чыл планын 93 хууга күөсөткен. Бездэ ажил-
агый дурдуга станицалар, «Изгес» совхоз ээт сазарынын күрүгө пла-
нын күөсөткен.

Ам малчыннар бол күженишкынниң ниитинин малын менди кыш ажы-
дарына чүштү кылаар туралар.

Үрезин арыглаашкыны

Улуг-Хем районун «Улуг-Хая»
совхозунун Бек-Чыраа салбырын
тараажылары үрезин арыглаашкынны
шамылдык чорутуп турар. Салбыр-
да ам 180 тонна кымыл-тас, 64 тонна
чиде-тарга үрезин арылаттырган.
Артык 110 тонна кымыл-тас үрезин
Совхозтун ажил-ишчилериниң бы-
жыр арыглаары тараажылар хүлээ-
ген.

Арылаттырган үрезин хынатты-
ган болгаш скелетарга удулган.

О. ТАВАА.

га чедэ бээрмиске, малчыннар
кыштагларын кидин-не көнүп
чоруп турган. Шаңчыла кышта-
ларга баар дээр чоруп өрөрмиске,
даг дээр черде ийи айттыг ки-
жи эмгекчи хойлар сүрүп алган
бар чыдырлар.

Бир аът коштуг-даа. Хойлары
шуптузу ак, чартык нарын дүктүг.
Чугааламыр келирмиске, сов-
хозтун эки дээр малчыннарын
бирээни Михаил Тангыт — кол ки-
жики ол болду.

— Найынар бар чыдыр силер
мооңар? — деп айтырдымыс.

— Сарголда кыштамге хойла-
рымыс көнүрүп бар чыдыр бис —
деп, ол харылады.

— Чүгө чангыс-ла коштуг си-
лер, өг-бүлөкөр, эт-сөөкөр кай-
да чүвөл?

— Кыштамге көжөринге эрай
саадай берген улус бис, чүгө дээр-
ге хар чон турган, ам автомаши-
налар-биле суг сөөртүп эгелей
берген, ычангаш көнүптүвүс.
Аңаа маш хонукта боттап турар
бис, оң ужурунда маш хонуктун
хүненини, демид суугу-даа чу-
дуруп алган бар чыдарымыс бо.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОУ.

С. СЕМИНАР

СЭКП райкомнарынн
партияж-орг а н и з а с т ы
ажылдар кылдынын
эргелелини эш Г. В.
Иванов аңаа номчаан.

Оон соонда СЭКП об-
комунун секретары эш
В. И. Попов — сүлөтүр
дөгүлдези база партия
организацияларынын
оргулгалары, СЭКП
обкомунун парткомиссия
заргазы эш М. И. Пахо-
мов — «Коммунисттериниң
хуула хөдөө көрдө Уста-
тавын негелдери
сагыр деп илеткелдер
кылган. Обшпрофвеле-
дер чөвүлелиниң хары-
сына СЭКП обкомунун
партияж-органнасы т ы г
ажылдар кылдынын
эргелелини эш Г. В.
Иванов аңаа номчаан.

СЭКП-ниң Кызыл
хоорком ноябрь 25-те
үлөтүр, тукут, тран-
спорт черлериниң пар-
тия аге-организацияла-
рынын семинарын эр-
тиген.

Бүдүрүп үндүрүп ту-
рар продукцияны шы-

нары дээр парторганиза-
ция канчаар демисежи
турарын дугайында
«Тыва тукут» президи
партком секретары эш
В. Г. Коганов аңаа
илетил кылган. Улусчу
контроль бөлүгөтүнө
болгаш постуларынга
партияж удурталаан
дурдугаан парторга-
низациялар секретары-
лары солушкан.

СЭКП хооркомунун
секретары эш В. Б. Доб-
ромислов, хоорайнын
улусчу контроль коми-
тетинин даргазы эш
М. А. Ильин олар болган
илеткелдерин талазы-
биле түннел кылып, чү-
ве чугаалааннар.

ҮЕ-ШАГНЫҢ НЕГЕЛДЕЗИ

РСФСР-ниң чырыдышкын ажилдакчыларының чөвүлел хуралы

МОСКВА. (СЭТА). Россия Федерациянын
улус чырыдышкынын бүдүн чарык муң чы-
гам ажилдакчылары Ленин дагыларнда Ионе-
лер орузунда чыгылан. «Нийти ортук өрө-
диге школазынын амгылы улам ийи ажык-
лынын хемчеглериниң дугайында» СЭКП ТБ-нын
болгаш ССРЗ-нин Министрлер Чөвүлелиниң до-
ктаалы күөсүдери талазы-биле улус өөредилгези-
ниң органдарынн сорулгаларын дугайында
айтырыны олар чугаалажып турар.

Чүгө школа амгылы шутуп үлүгүрүп турар
кижилер эвес, харын улус ажил-агыйнын ы-
ла хой азырларын тускай эртемниг кижиле-
ри, партия болгаш комсомол ажилдакчылары база
бо чөвүлел хуралдын амгылына кирип турар.

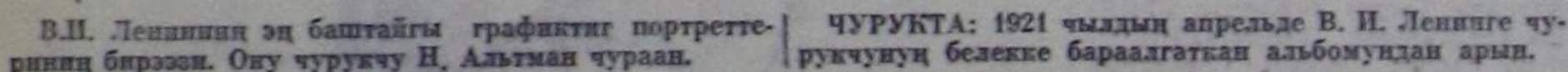
РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дарга-

зының орадакчызы В. И. Номомасов чөвүлел ху-
ралды ажиткан.

— Республиканың школалары үргүлчү хөгжүп
болгаш сайырап турар. Салдыган сорулгаларын
бис черле күөсөдүп шыаар кылдыр оон систе-
мазы ыңчалдыр тургустунган. РСФСР-ниң 104
муң ажыг школаларында 23 миллион чыгам
өөрендикчилер өөренип турар — деп, РСФСР-ниң
чырыдышкыны министри М. А. Прокофьев болуңуң
илеткелинге чугаалаан.

Совет школа идеолоттут организация болур
ларын министр онзаап демдегелен. Эртемдер
үндүжениринин билгилери-биле байлашкан чза
кижики, коммунизмни

Салбырда парторганизация

Ийиги арын 1966 ч. ноябрь 27

Чыралар дег чараш
Сылдыстарды кезе
Сырын биле бурулар
Сымранчып турган.

Чалым кыстарың этүт үнү чоок каамада
башыңарың баштайгы олунган чурттакчыла-
рыңа динилеп турган. Дан хаязы кызып чо-
руй, агарып эгелээ. Мырны аялганы жем кыры-
да астына берген эртеңги куу туман-биле кады
чоорту суларан, чидип эгелээ. Дуну доозукчу-
лар шылазыраан болза-даа өөрүштү чүрөктө-
ринде ам-даа хайныкышаан байырлашкан, ба-
жыңарыңе уурук-сууруктан тарап эгелөөнөр.
...Валы ууш чаала. Оң неси шагга ажалдан
чоруй барган. Ол далаш-биле туруп келгеш,
эсинин стол кырында белеткен каан чечин ам-
зай тыртып алган, бажыңарыңа түшкөн.
Хоорайың төп улетуру бараан салдынын ча-
ны-биле арып чыла, ол тура душкен. Сонга вит-
риназында лязы-буру фотоаппараттар, музыка те-
рекселери, транзисторлук приёмниктер көстүп
тургулаан. Салдыга кирген салында-да, бичини-
ле болуп чораш болаларың болгончок сактып ке-
лди. Салдыгы кижини аажок сонурган, ол ш-

каш чоңа бараан болурун ол күзөп чораш.
Дүвүнчиг сеткил-биле Валы калдар килди-
ниче кире берген. Кезек үе эртең соонда, тамга
баскан ак саадым тудуп алган үнүп келген. 1957
чылым чайы, Валентина Мельниковаңың куш-
ажыкчы баштайгы базамы култура барааннар
садар салбырды эгелээ. Салбырың эргелекчи
Михаил Константинович чолдаксымаар, чинге
уругтун ажыла кызымаккайың доран эскерип
каан. Оон кошу карактары барааннарың каныг
бир четпестерин бо-ла эскерип каар турган. Са-
дыг алыкчыларга барааннар дугайың далаш чок
тайылбыраан, олар-биле элдик-эвлек чугаала-
жып турарыңдан оон ол ажыла сеткил-сагыжы-
биле бердингени эскерип билири берге эвес.

Алды ай эртең соонда, Валентина Мельникова
салдыгыңың ушкуч категориязың дугаан алган,
ол-ла салбырың салдыгыңа аларган. Ол аразы
Валыга хей-ле үе эртең мышкан сагындырган.
Иччала-даа ажылдык бүтү нарын аргалар, ян-
зы-буру хевир Валыга ам-даа четче билдинес.
Култура барааннарың садар салбырың салдыгы-
зың бүтү фотоаппараттарың тургузуу, музыка
херекселдериниң аразында ыгалын, радио кезек-

АМЫДЫРАЛЧЕ ОРУК

териниң аттары, оларны хереклеттерин черле-
рин шунтузун билген турар ужурут.

Уе билиртпес артып турган. Валы салыг та-
лазы-биле билиң беддер даш бот өөредиле-би-
ле өөреирин шиттирлен алган. 1958 чылда
Иркутскиң салыг-кооператив техникумунга ки-
рип алган, 1960 чылда ону чедикшиңиң доос-
кан. Оон күзели боттанган. Улетуру бараанна-
рың салдыгыңың дипломун куруне комис-
сиязың Валентина Мельниковага тывыскаан.

Каш чылдар эртең. Валы коллективте мерге-
жилдик ажалдакчыларың бирээң апарган.

Ажылга чаа кирген аныктарга ол арга-сүмезин
берип, бодунуң билиң дамчылы турар. Комсо-
мол болгаш хей-ниңиниң ажылыңа үргүчү ки-
ржиң, аны-буру даалгаларың кууселин келген.

Валының хууда чуртталгазында баштайгы
ынакшылы ону мегелевен. Өөредилгезин доостуру
билек, Юра куда дугайында бо-ла сагындырып,
эпте-ле чугаа эрей бээр апарган. Совет Консти-
туцияны хуну—декабрь 5-те Мельниковтар өг-
бүлө туткан кулазын ажиткан. Анык өг-бүлө
ийги өөрүшкүлүг хуну эрттирген. 1962 чыл-
дың октябрь 15-те оол уруг төртүтүнген. Юрий
Александрович огуу Эдуард деп адап алган.

Сөөлү чылдарда ажыла, амдыралга, сеткил-
сагышка таалаалык өөрүшкү-даа, хат-салын дег
халың берген, уттундурган хомудалар-даа тур-
ган.

Дуржулгалык апарган анык салдыгыга баш-
таар чериңа идегели чыл келген тудум угалып,
аң-не берге черлерже ону чорудуп турар апа-
ган. 1963 чылдан эгелеп ол уруглар хейи садар
тускайлаан магазинге салбыр эргелекчилер ажал-
дай берген, а 1965 чылдан эгелеп бо хунперге че-

дир ол хоорайны төп улетуру бараан магазини-
ниң пест-таавы садар салбырың эргелекчи.
Анык комсомолчу ажалың каныг-даа үчүстө-
гунга барган, эңи түнөөлөр даш демисеңиң,
бодунуң кызымаккай чорутуу көрүскөңиңден
паның даалгаларың доктаамал кууселин келген.
Кашан магазин директору Валентина Николаевна
Валының дугайы айтырарга, ол мынчаар
харылаар: «Каныг-даа даалга бээрге, ону күт-
сеткиң амьраар, боду томааның, чопшуг, кон-
чуг бодуштуг кижиг».

Ол үнөөлөңиң сестери Валының аажы-чанын,
төлөңиң бодунуң бадыткан турар. Ам Валентина
Савельевна Мельникова СЭПК кижигунуңе кан-
дидаттан кирер даш белеткениң турар.

Комсомол обкомунуң болгаш сонугулалдык ор-
ганизацияларың киржилгезин-биле белеткен чо-
рулар салдынын, транспорттун, коммунал ханды-
рыга чериниң анык ажалдакчыларыңың сүлө
удавас Кызылга болуп. Аңаа Кызылдың салыг
четкинериниң төлөөлөңиң Валы Мельникова
база киржир. Оон амдыралче оруу аң-даа ууш.

С. ДОРЖУ.

ТУДУГУЖУ КЫСТАР

«Тыва кобальт» тудуг эргелекчиңиң тус-тус
бригадаларың аразында калбарган социалист-
тик чарыштың муракчыларыңың бирээңиңе
Галина Коселеваның бригадазы база кирип тур-
ар. Тургустунуң келсе-ле чыл ажал турар бо
бригаданың эртең оруу өскөлдөрдөн онагай
байдалдыг.

Эртең чылдың чайымында Хову-Аксыйн туду-
гунга Горький хоорайдан он ажал херожең
ажылчылар келген. Оларны бир бригада кыл-
дыр орманастаан, тудугуң, дуаалаар ажал-
дарың кылдырткан каан. Иңчег чамдык кил-
дериниң талазында «херожеңер тудуг ажалы
билер эвес, кадыг ажалга база дымнамастар, бо-
лардан-даа чүве бүтпес боора даш хевиринг
хоонер дымнаан, чаа тургустунга бригадага
тудуг боду аштадым, өскө бригадаларың чедир
кылбаан ажалдарың кылдырткан турган. Оон
түспөсүңе доктаамал кылдыр ажал чогундап
болгаш ажал төлөөрүнүн шобулт болбазындап
аң ийи килчип сөөн бригадалар үнүп чорук-
кан. Оларны аразында бригадир база, Артакан
кижиперин өскө бригадаларга каткан, бригада-
ны дүжүр бе деп айтырып тургустунуң келген.

Иңчег болза-даа Галина Ивановна Коселева
арткан өөрү-биле сүмөселип, бригаданы дүжүр-
лейи, харын ону улам кылдырар деп шийир-
лөш, ол дугайында дилегинг партомка болгаш
постройкомка барган. Аңаа чугаа-даа иңг-ле
болган. Чаа тургустунга бригадаже сагыш са-
ба, ажалчыларың ортузунга каныг-даа
ажыл чорутуунай турганын болгаш оларын
ажылды, амдырал-чуртталганын сонурган көр-
бес чоруктарың дугайың үр-ле чугаалашкан.

— Эң Коселеваның биске келгени черле эки
болду. Херожең ажалчыларымыз уттуп ту-
рар-дыр бис. Бо бригаданы улам ажалдырар

болгаш оң ажалыңа дуаалажыры-биле хемчег
алырың каттышкан тудуг комитетиниң даргазы
эң Коселеваныңе дагыр деп, санаа бар —
деп, партом секретары эң Гладыңа чугаалаан.
Тудуг организацианың удурулга черинде
муракчы ажалчының даш өөрөңи көргөш,
сун артык өөрү-биле кады эмнеге бажыңың
тудугуңе чоруткан. Ол хүден эгелээш, брига-
даның ажалы, амдыралы шүүт өскөргөң. Ту-
дуг эргелекчиң ижеңерлерин, партомунуң
ажылдакчылары чаа тудуга баргаш бригаданың
ажылды доктаамал сонурган, оларын негедде,
херожеңин бодунар шаа-биле кууседир даш
хемчегерин аң келген. Бригадага кижилер база
немежип эгелээш.

Тудуга келген анык кыстарың бригаданың
кежигүнери эңиг, эңилең хүлөп аң, тудугуң
нарын мергесилдерин чедир алырыңа дуаала-
жып келген. Удтаанда оон кежигүнериниң
саны мурунда турганымда көрүлсө, бодунуң
ажылды турган Галина Коселева оон брига-
дыңе томулалган. Кандыг-даа ажалды кылды-
ра сүмөселип, бот-боттарыңа дуаалажы, дем-
ниң ажалдан турган, комсомолчу аныктар
бүдүрүлгө паның чорутуу кууседир эгелээш. Чыл
эсегинден бер аныктар бүдүрүлгө паның ай
санында доктаамал кууседир келген. Каш айлар
мурунда сандарарыңа чедир турган бригада
өскөлерин ашам, херожеңер муракчыла-
рың оодурунга кирип, хоочун тудугулар-
ның хүдүктелгени чедип алган.

Оон чедир алырыңа уугу күженишкени бол-
гаш кызымаккай чүткү негеттиг. Анык
бригадир Галина Ивановна Коселева кижиг
бүдүрүлгө аажы-чаңы, кымың каныг ажалга
чүткүлдүүн көрүп турган, бригада кежигүне-
риниң ажалың таарыштырып турар. Дарга кы-

дыр ажалды баш удуз тодаратыш, кымырны
кала ажалдаарын дүтүрүрар. А бригадир эр-
теңиң өскөлерин мурун келгеш, өөрүң
ажылдар чериниң база катан эргип, бо эл-
чегде кымырга чүрү херожеңин бээрин тода-
радырыңа шүүт чачыга берген.

Баштайгы келген машиналар-биле тудугу
кыстар мр-шоорут, катык-хогаут чедип кел-
лер. Удтаанда оларын ажал-кижиг бүтү тудуг-
жуарын ижи-биле каттышкан, бүдүрүлгө
уугу судамы боу боор. Хүңүңеңиң амыг, А
Галина Ивановның сагыш даштагы хүнде
баар. Оон өөрү база-ла дарааында кылдыр
ажылдарың баш удуз сонурган, кайы-бир
ажылды кичаар кылза экил дээрин маргыжа
бээрлер. Комплексинг бригада болганда чер
казарыңдан ажалга изоляция кылдыр, шаа
бетоннаары даш оон-даа өскө ажалдарың кы-
лыр аныктарга таваржыр. Чоокта чаа бригада
кежигүнери шифер-биле кырма шыварың
ийги разрядын дүжаап алган.

— Бистин бригаданың хей националдык бол-
ду ийиң. Тывалар, орустар, татарлар, украин-
нер даш оон-даа өскө нацияны кыстары
уг-башкылар мышкан найырдалды. Бригада кежигү-
нериниң хей кеэни 10-11 классты дооскан
ажыл кыстар. А ортумак эртем чоктары шүүт
кежиги школага өөрөңи турар. Чижээ, Альби-
на Демидарова биле Мария Ахмедова тоску
клакста эки өөрөңишаан, бүдүрүлгөңиң му-
ракчыларыңа саңадыр турар. Чоокта чаа шко-
ладан келген анык кыстар Карбы биле Чу-
дун база-ла бистин муракчыларымыз — деп,
Галина Ивановна чогараал-биле чугаалап ту-
рар.

С. МААДЫ.

ДАШТЫКЫЛА

БКП-ниң IX съездизиниң резолюциязы

СОФИЯ. (СЭТА). БТА агентиле-
дин ноябрь 25-те дамчытканы Болга-
рияның Коммунист партиязының
IX съездизиниң резолюциязында чуга-
лап турары болза, делегейниң
коммунист болгаш ажалчың шим-
чөшкүниңиң чалгыс аңи бүтү рево-
люст күштерини сыры каттышты-
раарын шиттирлөп фактор болур.
Марксизм-ленинизмге болгаш проле-
таризм интернационализмге үнөз-
лөш делегейниң коммунист шим-
чөшкүниңиң чалгыс аңи катал тур-
густуңе СЭПК-ниң удурулгалыңың
болгаш аңи-дүмө өскө-даа партия-
ларын угадырган чалгыш чок
принципалдык ажал-чорудулазын
БКП бедир-биле үнөп көрүп ту-
рар. Делегейниң коммунист шим-
чөшкүниңиң чалгыс аңи бижылга-
ры-биле БКП ТК-зының чорутуу
турар шугуңуң сөз чүтүлдү деп са-
нап, Кызылдың Компартиязының
удурулгалыңың чарыларыңың
ажыл-чорудулазын буруу шап ту-

рар. Коммунист болгаш ажалчың
партияларың делегей чөвүлд хура-
ды чылдырларыңа таарымчалык
байдалдарың үеи улам-на чоокшу-
лаан дээрин Болгарияның Комму-
нист партиязың савап турар деп,
резолюцияда чугаалап турар.

БКП ТК-зының өткөт илеткелинде
айтыкан үнөзөшкүнер, түнөөлөр
болгаш салдыган сорулгалар-биле
чешпээрэжип турарын БКП-ниң IX
съездизин чалгыс үн-биле илерейлээш
дээрин резолюцияда оон ылай дем-
деген турар.

Партияны болгаш улустун муру-
нунга салдыган экономикте болгаш
политикте кол сорулгалар чедип-
киңиг куусеттиг деп сөз саз-
нап турар.

Интернационалду хулээлгезин
уудурулга болдурбушаа, БКП болгаш

болгар чазак америк империалисттер-
ниң аразыңа агрессияныңа удуз
демиседир чорутуп турар Вьетнамың
Демократтык Республиказыңа мо-
раль-политикте, экономикте бол-
гаш шөриг дуаалажыңың болуун арга-
газырыңа хире-чегерге-биле сөөлү
чыдыраа көргүзүп турар деп, резо-
люцияда демдеген.

Партия болуун бүтү күштерин,
энергиязын, бодунуң бүтү револу-
сусту дүрүлгалын болгаш билгилерин
социалист тургузуушкунуңа тайбың
ажок улут сорулгаларын боттанып
рар даш, социалист дем каттыш-
тырдылаан тайбыңың болгаш соци-
алист депшилерин буза шаштыртас
челгитки болдурар даш демиселдин
иниң херожеңи моон сонгаар-даа бээр
дээрин ол документида демдеген
турар.

Чиличлер совет космонавтыга байыр чедирип турар

САНТАГО. (СЭТА). Делегейде корабльден космос
затемниңе эң-не
баштай үнгөн совет космонавт Алексей Леонов ноябрь 25-те Чилиниң на-
йысылында челе берген. Делегей ужаа чүл федерацияның (ФАИ-ниң)
ноябрь 29-та аңаа ажитынар 59-ку кол конференцияныга совет космо-
навт олуружр. А. Леоновтун эрес-мадырлыг чоруду даш ФАИ алын ме-
далды аңаа тыспыр деп турар.

Найысылалың аэропортуна чиличлер совет космонавтыны чүрөктин
ханызынан уткуп алганыр. Аэропорттун бажыңында аскан улут трап-
спарантыда бижээни: «Космостун орук ажалчыңың Чилиге моорланар».

ФАИ-ниң орадакчы президентиңа сүрагың совет ужулукчу-шылакчы
Владимир Коккинади А. Леонов-биле кады Сантьягода база челе берген.

ФАИ-ниң Муруну Америкага эң-не баштай эрттирп турар амыг кон-
ференцияныга 26 чурттарын таласары киржир.

Айыыл чок чорук Чөвүлелинде

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ноябрь 25-те
БНУ-нун Айыыл чок чорук Чөвүлелинде
ноябрь 13-те Нордланже чепсектиг
халдаашкыны даш Израильди бу-
луруу шашкан. Кожазы араб чурттарга
ууду иңгид аныктыг шериг үгүл-
дигерин каталтаар таварыла болу
берсе Айыыл чок чорук Чөвүлели Ус-
тава көрдүгөн эң ажалыг «хем-
чегерин моон сонгаар-даа чугаала-
жып көөр апаар дээрин Малиниң

Патрис Лумумбага тураскаалдар

БРАЗЗАВИЛЬ. (СЭТА). Чурттуң
баштайгы премьер-министри Патрис
Лумумба болгаш оон эштери
өлүргөн черин «делегейниң маргы-
жышкыны төвү» болдур дугайында
шиттирлөп Конгоңуң (Киншаса) ча-
лаа хүлөп алган. Ол дугайың пре-
зидент Мобутту Киншасага болгаш
министринге чүве чугаалап тургаш,
демдеген.

Патрис Лумумба болгаш оон эш-
тери Лумумбаңиң (мурундалыг
Элизабетвиле) Луано аэродромдан

Мао Цзэ-дун хунвэйбиннер-биле ужурашкан

ПЕКИН. (СЭТА). Ноябрь 25-те Пе-
кинге хунвэйбиннериң чаа чыскаа-
лы болган. Албан ёзуу-биле меле-
лээниң ёзуугар алырга, бо болза,
чурттуң аны-буру районнарыңдан
Кейнине келген хунвэйбиннер-биле
КПК ТК-зының даргазы Мао Цзэ-
дунун сески ужуражышкыны-дыр.
Шеригин болгаш хей-ниңи айыыл
чок чорутуу шеригериниң солдат-
тарыга болгаш офицерлеринге үзет-
кен хунвэйбиннериниң хей муң ко-
лонналары алаан каш шактарың
дүргүзүңа Тяньаньмэнь шалду дам-
чыштыр эркен.

Ажылчыңнар ойтур шавышкын берген

ПЕКИН. (СЭТА). Хунвэйбиннериң
Пекинге тараткан материалдары-
нда аң көргө, Пекинниң бирги
пест-таавы фабрикасыга бир тала-
зында «маоизмдиниң хунвэйбин-
нери» дээрлер биле өскө талазында
фабриканың удурулгалыңың бол-
гаш ажалчыңнарың аразында та-
варлажышкыны үш айда үргүчү-
чүлө турар. «Маоизмдиниң хун-
вэйбиннери» «бодуң байдалды бөл-
сө дош» ажалчыңнарың буруула-
лып турар. Фабрикага демисел сөз-
гары 11-де, кажан аңаа ханыг та-
варлажышкыны болган үзүңде,
«гелген. Фабрикага «маоизмдиниң
хунвэйбиннери» дээр 151 кижиги
ууду 500 ажалчыңнар көдүрүл-
үгөн. «Шоуду хунвэйбин» дээр со-
лунуң чүтүлдө чугаалап турары

болза, фабриканың паркомунга
уудураган хей хунвэйбиннериң ма-
чаарда болган таварлажышкыны-
ның үзүңде фабриканы ажалчың-
нары «эттең болгаш тудуң хорут-
даан».

Ук чүтүлдөп аң көргө, «маоизм-
диниң хунвэйбиннери» ол фаб-
рикада бодуге чедир хүндүлөп чок
болуп турар. Хунвэйбиннер «хостуг
хелешкисиндерден казыттырган»
болгаш дөрөн хемчегерге мурунку
хөдөө таваржып турар» деп, чүтү-
лдү авторлары хомудан турар.
«Бирги пест-таавы фабрикасыга
болгашы ышкан, иңгид болушкунар
дыма хей бүдүрүлгөлөрдө бо
үлө болуп турар» деп солун би-
жөөн.

ДЕЛЕГЕЙНИ ХАЙНЫКТЫРГАН КИЖИ

(Эгези 2-ги арында).

ниң бодуну телефон. Ол телефон-биле
В. И. Ленин фронттар-биле чуга-
лажып, командирлерин, полит-
ажылдакчыларын дыңап, партия ТК-
ның болгаш чазактың мурунун айт-
тымшынар берип турган.

— Владимир Ильич делегейде
улу-даа, бичин-даа бүтү болушкун-
нарын үргүчү билди ап турган, —
деп Б. Маштакова чугаалап турар. —
Чурттуң хоорайлары-биле болгаш
суурлары-биле мун-мун удазыннар
харылаалып турган. Кижилер-биле
ол боду ужуражып, чугаалажырын
күзөр. Совет чазактың Москвага
көчүп келген хүнүңде 1922 чылдың
ноябрь 20-ге чедир Москаның бол-
гаш Москва чогутун ажалчы чоп-
нарың хуралдарыңа Ленин ийи
чүс ажал катан чүве чугаалаан. Ол
дээрге албан ёзууңуң эвес, а сет-
кил-сагыштың ханызыңан чугаала-
жылгалар болуп турган. Кижилер-би-
ле ол чугаалажылгалар чаа амы-
ралды тургузуушкунуңуң практик-
тиг айттырларың шийирлээрде Ле-
нинге дуаалап турган. Чоонун са-
нал-ооналың үргүчү билди алыр,
оң-биле үргүчү харылажыр, оон
айтырып алыр, массаларың хоон-
бодалын билди алыр, а оон соонда ам
айтырыңи шийирлээр херек деп,
Ильич чугаалап чораш.

Кабинетте болгаш квартирада ном-
нар хей. Бирги черинде — Марскын
болгаш Энгельстин ажалдары. Ав-

ЧУРУКТА: В. И. Ленинниң демир
ужу. Ленин оон-биле Уаус Компе-
сарлар Чөвүлелиниң, Куш-ажыл
болгаш Камгалаа Чөвүлелиниң
пийтирлеринге, РК(БП) ТК-ның
доктаалдарыңа эт салып, бодунуң
эртем ажалдарың бижип турган.

Ужен чыл дүргүзүңа Кремльге көк халаттыг, уга-
ды берген херожең кижиги хүнүң-ле кээп турар. ЧУРУКТА: В. И. Ленинниң кабинетинде В. В. Ку-
рикова.

торларың Ильичиге белекке бараал-
гаткан номнары эвээш эвес. «Эртең
болгаш демократия» деп чүдүлөр
чыныңыңа мундыг сестер кижиги
сеткилин хайныктырып келир:
«Ханымы-биле хүндүлээр Владимир
Ильичиге К. Тимирязевтен, оон-
биле чалгыс үеде чурттап, оон алдар-
лыг ажал-чорудулазың херечизи
болуруң аас-кежик деп санап тур-
мен». «РСФСР-ниң электриждери»
деп номну И. Скворцов-Степанов Ле-
нинге белекке берген. Оон дашында
бижиде ол номун тургустунганы-
ның төөгүзүн илередиң турар. «Эр-
гим Владимир Ильич Ленинге автор-
дан Автор хайралавайың «алба-
дыр» өзү-биле ажалдадып олурган
болгаш бодунуң «хулээлгезин» хе-
тертеп оон тыпкан. Иңгид «албада»
делегезин! И. Степанов, 1922—X—
29». Оон ыңай Е. Ярославский, А.
Луначарский, Ф. Бон, А. Ферман
болгаш оон-да өскөлериниң номна-
рында бар. Болгар-француз словарь
бар. Оон дашында янча деп би-
жээ: «Бистин мыак башкымыс бо-
гаш бүтү делегейниң пролетарың ре-
волюциязың солуттунмас баштын-
чымы эң Ленинге. Болгар коммуни-
ст партияның ТК-зыңдан. ТК-ның
өмүңдээниң Г. Димитров, 1921 чыл-
дың март 5».

Чүте словарьны Даштыкы тос чыл-
дары билер Ленин болгаш револю-
сустарың 1920 чылда аңаа белекке
берген номнары оларын бижит-
тиңе дылыңа номчускаан. Иңчег-
гаш болгаш өңүктөр аңаа дуаалаан.

База бир утундурбас белек —
швейцар штерден. Швейцарияда бир
бажының бичин майык-хоолгаан.
Даштыкыга чурттап чораш чылдары-
нда Владимир Ильич болгаш На-
зеджа Константиновна ыңгид ба-
жының бирээңиңе чурттап тур-
ган.

Мом-на хей. Олар Мария Ильичи-
наның-даа, Надежда Константино-
ваның-даа өрөөлдеринде. Мында В. И.
Ленинниң ажалдарыңың эң баштай-
гы үндүргөн ховар номнары-даа бар.
Иңчала-даа кол чүве «пысгамары-
да»—түскай өрөөлде. Ленинниң бо-
дунуң библиотеканы 20 чылдарда
9000 чыгыс номнарың. Ол дээр-
ге төөгү, философия, революстуг шим-
чөшкүниң теориязы, делегей ажал-
дады, политикте экономика, ажал-
чы болгаш тарачын айтканы, уран
чүтү, музей, театр чижиктег хей
чүтү айттырлар дугайында номнар-
дыр. Ильичиниң демделгелер кылган
900 номнар, солуннар, карталар,
журналдар ам Марксизм-ленинизмниң
институтуна бар.

Астрономия, агаарга ужудушкун,
космос талазы-биле номнар библио-
текада бар ирги бе деп сонугай
берди.

НАЙЫРАЛДЫҢ АЯЛГАЛАРЫ

Моол Арат Республиканын Уба-Нуту аймагы-
нын Сагил (Саган) сумуунун бот-тыныгы ар-
тистери бистин Амур районун суулаанын со-
лук концерттери көргүзүшкөн, барганан бээр шо-
лук-ла хей эвес конуктар артык. Ошундуктеини
солук көргүзүшкөн, аялгалары бистин сагыжы-
ыста дүүнү хөвөр мыкшан артыпшаан.

Олар бистин суурга келирге, бот-тыныгыр
уран чуул коллективни боттарымыстын арга-ду-
жугавысты солутууус. Бистин чамдык ырлары-
ысты олар өөренип алган. бистер база-ла олар-
нын чамдык ырларын, таңыларын өөренипше.

Бажыыстан келген аялчыларын концертти со-
лук-на чоруу. Сагил школазынын бажыкын Гап-
жап биле Баджаргал концертти эки бажыкаган.
Ол бажык «Октябрь» деп шулукту орус ылга
мергежилдигн номчаан. Анык ыраажы Юзаян
орус ылга «Казарты» тыналзп «Теве-Халын»
ындынын-ла ыраажы. Ол ыкшаш Баджаргал.
Поздгурсан оларын ыраажы. Анчиза Ларыйма-
нын таңылаар талантымы көргүчүлери мага-
даткан.

Н. МОНГУШ.

Солтур клууунуң эргелектеш.

МОСКВАЖЕ ЧОРУПКАН

Даштан болгаш ыкшан чаап-чопу чогаалыр

талазы-биле уран шеверлер Сага Бегел. Салтан
Норбу, Хертек Мөнгүн-оол олар СССР-нин чурук-
чуларынын Москва чамында чогаалдыга бажы-
ныкче чорупкан. Олар адаа ийн айнын иштинде
дыштанышшаан, чогаалдыкты ажылы кылып,
адаа келген уран шеверлер-биле боттарынын ар-
га-дуржулазын солтур.

ЧАА ЫРЛАР

Республиканын Улусчу чогаалчыларынын ба-
жынынын чаа чогаалдар хүлээп алырынын ко-
миссиясы тыва композиторларын болгаш аалга
чогаалдырыга боттарынын күжүн шенеп чогуу,
авторларын чаа аялгаларын хүлээп алган. Оор-
жак Кара-кат, Анатолий Ковал, Борис Чамый
оларын аялгалары багай эвес болган. Новоси-
бирскинин күрүн консерваториянын студенти
Д. Хүреш-оолдун хөгжүм херекселдеринге ай-
наар кылдыр чогааткан аялгаларын комиссия бе-
дик-биле үнелээн.

Ол ыкшаш концерт репертуарына кийрери-биле
тыва чогаалчыларын чаа шүлүктөрүн, пите-
медияларын, кыска рассказтарын база хүлээп
алган.

КЕЛИР ҮЕНИН ЦИРКТЕРИ

Бызылдын №2 школазында шюк студиясы
ажыттыган. Ол школанын өөреникчилери өөре-
дигезинден хостуг шактарында ында өөренип-
турар. Студияны Тыва АССР-нин аалары арт-
ти Д. Огур ууругуп эгелээн.

«ОНУ ТУТ!»

Анык көрүкчүлери театр Ю. Сотниктин
«Ону тут!» деп шизин Кызылдын анык көрүк-
чүлериңи бараалгадыры-биле тургузуп белеткэн.
Пионер лагеринде турар уругларнын, оларнын
эрес чөрүктү кылырынын дугайын күзөп, бодап
турарын ында көргүскөн. Шизин ролдарын
бот-тыныгыр бичи артистер—Кызылдын шко-
лачылары күүседип турар.

Шизин режиссер-тургузучу анык көрүк-
чүлөр театрынын кол режиссеру Зоя Федорова
Сага.

Чурукта: шизин бир көргүзү. Вара Капустин-
нанын ролунда №3 школанын өөреникчиси Лю-
ба Обухова (салагай талазында), оон лунмазы
оол Вованын ролунда ол-ла школанын 6 «а» клас-
зынын өөреникчиси Люда Елизарова (он талазын-
да).

Т. САЯН-ООЛ.

Л. МОТОВТУН фотоу.

У л у г а р т к а

Чывар тынган
Чынылама кыштын соогу шонуп турар,
Хаагым иткеш,
Надыр сыннар баштарынче үнүп нагдым.
Чадагларнын
Чармаштыр баскан изи шөйлү берди.
Оларны мен
Оруктамын эки-дир деп бодай бердим.

Бирде-бирде
Чангыс черге турган-даа боор, орган-даа боор.
Бирде-бирде

Чаржып, маңап, хөртүк кырлап чоргулаан-даа.
Найын келген
Нандыг күштүг, сөрүктүлөр истерил өң?
Найгал эрлер
Халчып чорзан болгай аан дээш сүрүп нагдым.
Удаайн-даа
Улуг артка үнүп келдим, шуурганнап тур.
Дерлиг арным
Дегий-ле изеп, ан шаң болуп хуула берди.
Караң кириби
Хавыкталдыр дугалап изэр, чодуп чор мен.
Мырым сыннар.

Кыштаттымас, орукту дүй шаап турар.
Наңчанга-ла
Халдыва көрү бердим, ийн кими
Дувулуг бол,
Дүште-даа чок, кускапшан чаннажып ор.
Хейде дүрөп,
Нелген черим найы сен дээш сыг-ла дидим.
Харда истер
Натап база оруктамын болу берди.
Амдыларым
Амдырал чалбыраамы—ынакшылдан
Кыштын соогун
Кыжыраан дег, харны шыйып, хөөрөжип ор...
О. СУВАНПИТ.

ХІХ. ТӨРӨӨН ЧОНУНУН ААДЫ-БИЛЕ

Танкылар ийн хондур марша
келген. Кежээлестик чорда,
Умань хоорайга чокушупал келген,
оон он километр хире черге доктаап,
башкы артында шырыш аразынан
машыналарын чакыра тургузуп
каан.

Тыва эки-туралары бектик тал
баарында бичи ымакка хөөрөжип
олтурганар. Сырый бүрүлөр аразында
кежээки күнүң херелери өде халып,
ылга-мында алдын-сара-
ла кылдыр дегилген турган. Амкан
хүвүт аян түдүп үдөн маражы
куштарынч чарышкан үнү алаак
сымаш.

Чингекер, хонү сыныг, кыстарыг,
уян ширайлыг Бай-кара Биче-
оол ыя аразында дикрет чечеткер
чымй тыртып алган чедип келген.
Ол чараш эриң өргөш, дыка-ла хей
урутарынч чүркетери шимирт кы-
нап чорай боор ийин ол.

— Бистин Тывада ам чогуураа че-
кетилип келген, оон чоник аң че-
кетерин кыстар чоон кара чашта-
рында салбактай өрүп алаан бажып
турлар боор ийин ол—деп, Биче-
оол ыя аразында чечеткерин чытта-
мышаан, чугаалаан.

— Ким чүңү-даа бодап чорза,
моон бажында кыстар мара эвес.
— Бичааным канчаар, эш?
Бажың дээр өлүмдөн күштүг
деп, кайы чогаалчы бажыкчы ол?
— деп, Биче-оол удуз айтырп хары-
лаан.

— Ол бир Бауда база чон—деп,
Михал Ковар киришкен.—Ындык-
даа болза, бис мында тыва чоңуң
мурундан келген, тыва чоңуң ала-
биле чаалажып чорур узде бол-
гай бис. Ол дугайын үргүчү бодап
чорур херек.

— Соң оң шы, Михал—деп,
Чүргүй-оол улашкан.—Бо-ла мынча
чоруп турувуста, бисти Кызылдан
үдөп турда, бисти тыва чоңуң оор-
дары саялар деп, холуусу түдүп тур-
ган ирей сагыжымдан черле ыра-
вас-тыр. Дүне-даа, хүндүс-даа бо-ла
ножа чораян деп. Эдип чүе.

— Ындыг болганда, даарта ийн
кирилген уугу-хууанда чаалажы
аарган-дыр сен ийи—деп, бир-ле
кыж баштактаган.

— Бир эвес мыңап болдулар тур-
ган чүе болза, мен фашистерин
Тывын чонунун кийи салыга
чаңдыр чок кылар ийн мен—
деп, Чүргүй-оол адаа шыңымыз-биле
харылаан.

Карагын дүжүп келгенде, Хоми-
чук Чүргүй-оол биле Ондар Диртык
тыкымыды хайтымыга үнүп чо-
рупканар, кезек-кезек доктаагылап,
шыпшын мижым өттүр кичтөңгөй-
лин-биле динчаалап, караңдыга се-
зин алыныч чүе болганын-на чад-
ыр алабай, хайтаарып, машына-
ларын оокуту-биле чорудуп оргынар.
Дыңаалар-даа, кестүр-даа чүе чок.

Чүргүй-оол аажок кичтөңгөй-
лин-биле болгаш тынчтыкы-биле
ажыдап чораян. Бичаанга дүңгүн
уян, кыскаан билбейн барган. Дая
адып, чер чырып көргө, танкис-
терин кичтөңгөйли дам барган. Ам
машыналарын чорун дүргөдөп
ала-даа, мыткыла, дөңчүгөш салып
ажытап, конуг оварымчанын биле
чоруп оргынар.

Бракта бараан тала-була көстүп
турар хире апарганда, ылавылап
көөрге, Умань хоорайнын чоң тала-
кы кыдында келген болган. Мур-
пунда элөөн мракта, тала оң тала-
да оргулаш черде тарамык туугулар
аразында, бир-ле ындыг абагар-сар-
багар түвөлдөр көстүп турган. Топтал
көөрге: аэродром! Ужар-хемелер-даа
эмежок.

Чүргүй-оолдун чүрөө-даа дызым-
дымын сол холу хайтаар-ла ыр-
жаактаа барган. Саадаан-даа чок,
чактыканы команда сөстөрү дын-
чалып үнгөн:

— Аэродром! Эң-не дүргөң-би-
ле!
Танкылар-даа үтөр-боолары-биле,
пулеметтары-биле боозавышаан,

аэродромче хал-ла киргенер. Ол до-
раан-на бурулаан куу дооуу, хөй
дег кара ып аэродром кырын дүй
бүргөй берген.

Немелтер дождуршкан кымыс-
каяттар деп, бажынардаа үе ма-
ныжып, баш сутар чер тыппай,
ынай-бээр шаарадайып-ла турган-
нар.

Немелтер хайгылыч ийн танкы-
мы танк колонназы деп бодаанар
ол боор он аэродрому каттап, хоо-
райына шыгай караң-кулак чок
салчып-ла каанар.

Умань хоорайнын ортуу-биле хем
баткан, ону кежир салган көүрүг—
немелтеринч дедип үнөр дың-чангыс
орук ол. Немелтеринч кайнар ма-
нажып чоруп турарын танкис-
тер биле тыртып каанар. Оларын ол
орук үе кирер херек.

Диртыктын танкымын аэродрому
дамдыктап чыдып калган, а Чүргүй-
оол танкымын эй тыртып, немел-
теринч оруун доза, хемче шыгиле
хал киришкен.

Көүртүгө халдып чедип кээрге,
сымдарлашкан солдаттар, машына-
лар мурун былажып, баскылажып
каар чыгып. Чүргүй-оолдун танкымы
үтөр-боозу-биле, пулемеду-биле на-
вүрүгү хөмө бүлүртүп туруп бер-
ген. Оон дайынын шерттерин
кыра боолар, машыналарын андара
октап, чылча бастырышаан, көү-
рүгүгө баар орукту үе кирип алган.

Дайынын окка таварышкан ма-
шыналарынч бир чамдыкын ол че-
риге доктаагылап, бир чамдыкын
оруктап алдылар, кырында кичи-
тер-биле кады өртөшп, соңуугу
башкымынын кыр-кырыңгы дүңдөр-
лөп, хала-даа хайып-ла турган.

Уганын оскунган солдаттар уш-баш
чок салчып, чамдыкын окка та-
варышкан, ол черинге оң кадалдыр
дүңдүлөп, бир чамдыктыр сүткө
шүрөп, хеминч чалгыларынга чи-
дип турганар.

Чүргүй-оол сүртөңгит танкымын
аңгып туруштары өде башкарылап,
хөдөөн додур тынган-ла: «Бо—
мөң үдүм-дүр! Бо—иреминч үдү-
дүр! Бо—төрөөн тыва чоңуңуң
үлү-дүр!»—дигилеп, пулемеду-
нун мажызы басыпшаан, дайыны
мыла берип-ле турган.

Ам кол-ла чүе—дайынын дегер
хире чай алысас, танкыга хөра
халдаттар арга бербес деп чүвени
танкистер эки билди турганар. Би-
чангап танкымынын кыр-кырыңгы
чүлү солуп, боо үнүп бичи-ла узук-
тедирбизер. Полугуңуң кол күш-
терин келтиге чедир дайынынч чак-
кыс-даа солдадың көүрүгүгө чоок-
мулаттаанар.

Чүргүй-оолдун танкымынын шит-
тирлп, эрес-дизим хөдөмшисин
Умань хоорайын хостадым алдырга
улуг ужу-дугалыг болган. Оон түң-
нелинде 25-ки полк Умань хоорайын
хостадым тура, дайынынч 84 авто-
машыналары. 64 ужу-хемелери
хунаап алышаан, 800 солдат, офи-
цер.

— Че, далай хааны, хал олур!—
деп, командир олудула олурган
хайгылыч хөгүдү-биле чугаалаан.

— Хал ор дидир, а!—деп, Чүргүй-
оол база-ла ычтар, хөгүдү-биле ха-
рылап, моторуа хөдөмдешкен.
Танк кыдыр аныкты өрт үнгөн үнгөп,
доктаап берген. Хайгылычлар уш-
тыгы айтып бөөрге, танк буруң-
гаарлап дүргөп чорупкан.

Удааанда Мурзу Бүт хеминч
он талакы эриң үтөр-боолар, пуле-
меттар димиди, автоматчыларын
күштүг «ураама» хөм алы берген.
Ындыг конуг күштүг согушкуну
ычтар хөдөргө дүңдөрлөп көрүн
манайын турган немелтер шыда-
пай, дедип ийди болган.

Чүргүй-оолдун танкымынын эки-
пажы дескен фашистерни сымыр-
тап, орук дургаар дайынынч дикрет кү-
жүн болгаш дайыныч техниказын
чок кылып, Бессаравия кызыга-
рынга чедир ишкөрүлөп, ийн ба-
лачы немел эжедекчилери түдүп,
кайтгыч эрес-дизимни көргүскөн.
(Уланчымыз).

перлерин түдүп алган.
Умань хоорайын хостаар дээш
тулукшунга дайынынч улуг че-
динкинерин чедип алган ужуң
25-ки танк полугуна «Уманьын»
деп атты тывысышаан, Дайыныч
Кызыл Түк орден-биле шагнаан.
Полугуң дыма хей командирлеринге
болгаш дайынычарыга чакыткыч
бедик шаңалдарын тыкыска.

Оларын аразында Бүр Саяда ты-
ва конугу ымакшылдык эки-тура-
биле чаалажып келген Намчай огу
Хомичук Чүргүй-оолга Совет Эни-
зелдин Маадыры деп бедик атты
тыкыска.

XX. ДАЙЫНЧЫ ОРУКТУН УЛАНЧЫЗЫ

Совет Армиянын согушкуннарына
гышдашпай, фашист эжедекчилер
барын күчте улам-на ылайлап бар-
чыткан. Аттыг-сурагалыг 25-ки танк
полугуна хуруленинге тыва эки-
туралар далалар чокка эрес-ди-
ни тулушпшаан, хөөрөп чоруп
турган.

Төрө болгаш шалынч сүзүп
Мурзу Бүт хем дайынычарын
орук даскан. Ындыг-даа болза Со-
вет Армиянын чууган чокке деп
бурунгаарлашынында доктар бо-
лур күш ам чок. 25-ки полк хемин
кешкен, дайынынч ол чарыкта
быгылашынычын чылча шаар
деп даалта алган.

Бир дуулаанда Чүргүй-оолдун
танкымы сүткө шымып кирген. Оон
соондас өскөдөр. Суг дүвү-биле
танк чорудуп көрөөн-даа
болза, алында шымын дидим
болган. Чүргүй-оол аймап дөвдө-
көз, эрик кырында команданы ал-
дат чок күздөдүп, айткан теринде
үнүп келген.

Танкынын ханааыга хал чораян
сүтүгү амыкшып шаалап-шыккан
дамын чылды, машынынын даш-
тар кырап, мөңп дымыларын сок-
сап, мурунда солгажыгантай бү-
лүртүп чырык көстүп келген. Ам
сугдан үнүп келген-дир мен деп
билген. Моторуа ажүргөш, мижымче
дыңаалап олурпкан, чүгө оң
чүрөө тиккелээрде өскө, дыңалдыр
чүе чок. Улаваанда дай сагды шаң-
гырап. Танкыге кичилер кел ты-
дыр ылды. Кымырал ол? Бөрү
бе, аам дайыны бе? Чүргүй-оол
мылч-чылм барган. Чүү-даа болза
наңдыг-даа харны бөрөңгө белетке-
нип алган. Даштын узус танкыга
мырмалы чыппыр чедип келген,
аразында бичи хурушкен, оон
бир-ле мынды демир чүе-биле та-
нкынын ийинче соктаагылап, парол-
дон адаан. Чүргүй-оолдун дамын-
жаан хөра хозай-ла берген, писто-
летин халтааш, лугун амыда ка-
зан-кан.

Аразында аяар чугаалатса-даа,
ужуражыныч конугу наг болган.
Бөрүңүү-биле амыр-менди айтыр-
жып, хол түдүшкан соонда, келген
хайгылычлар радистин болгаш
адынычын олуттарыга олурган-
навар.

— Че, далай хааны, хал олур!—
деп, командир олудула олурган
хайгылыч хөгүдү-биле чугаалаан.

— Хал ор дидир, а!—деп, Чүргүй-
оол база-ла ычтар, хөгүдү-биле ха-
рылап, моторуа хөдөмдешкен.
Танк кыдыр аныкты өрт үнгөн үнгөп,
доктаап берген. Хайгылычлар уш-
тыгы айтып бөөрге, танк буруң-
гаарлап дүргөп чорупкан.

Удааанда Мурзу Бүт хеминч
он талакы эриң үтөр-боолар, пуле-
меттар димиди, автоматчыларын
күштүг «ураама» хөм алы берген.
Ындыг конуг күштүг согушкуну
ычтар хөдөргө дүңдөрлөп көрүн
манайын турган немелтер шыда-
пай, дедип ийди болган.

Чүргүй-оолдун танкымынын эки-
пажы дескен фашистерни сымыр-
тап, орук дургаар дайынынч дикрет кү-
жүн болгаш дайыныч техниказын
чок кылып, Бессаравия кызыга-
рынга чедир ишкөрүлөп, ийн ба-
лачы немел эжедекчилери түдүп,
кайтгыч эрес-дизимни көргүскөн.
(Уланчымыз).

ЧАРТЫК ЧУС ЧЫ-ЧАЙЫ НАВЫН

Улуг Октябрынын төгүлүг 50
чылмыга тураскалган эң эки
өчөктөр, рассказтар, шүлүктөр,
фото-лаз эңи конурусту «Шы-
нык» редакциясы чарлады.

Конкурстун девизи — «Чар-
тык чус чыл — чалымы намын».

Эң эки өчөктөр, рассказтар,
шүлүктөр дээш конкурстун ител-
дезинге В. И. Ленинни идея-
ларын тыва чере боттанып тура-
рынын, коммунизм дээш демил-
селге Ленинни партиянын улуг-
тукчу ролунуң, Тыва улустун
хосталга болгаш хамарышпас
чоруп дээш демиселинге Улуг Ок-
тябрынын салдарынын, оң тиги-
лениннин, ол демиселге канпа-
тал орус-тыва ууластарын найы-
ралынын темазы кирер. Оон ийди
коммунистерни, хончун салгалы
кижиликтерин дугайын, совет
улустун маадымын күш-ажы-
мын, оларын коммунисттер бөрү-
биле чуртап, ажыдап өөренип
турарын, Совет эрге-чагырганын
үезинде Тывага болган, ам болуп
турар улуг чартыгыларын көр-
гүзөт. Ол ыкшаш республиканын
экономиказын болгаш кижиле-
рин дугайын, бистин чурутун
улустарынын бузулабас найыра-
лын, анык республиканын келир
үезин уран-чечен мергежил-биле
бичи көргүзөт болур.

Фото-чураттар Тываанын кичи-
леринин хей азы амдыралын,
ол ыкшаш республиканын чараш
болус чургалынын көргүзөт ужу-
лур. Конкурста фото-ларын 13x18
сантиметр хемчээлиг кылдыр,

глянцевый фото-сазынга ийн
хуу кылдыр парлааш. «Шын» со-
лук редакциянын адресинге чо-
рутар. Азын азынын азын, фа-
миленин, чуртап азы ажыдап
туоар черинде адресин, кылып ту-
рап ажыдап тодагай бижир.

Конкурста кирер өчөктөрүн,
рассказтарын, шүлүктөрүн, фото-
ларын редакция чорударынын
соогу куусаазы 1967 чылдын
октябрь 15-ке чедир. Өчөктөр-
нүн, рассказтарын хемчээли ма-
шынага ийн интерваль кылдыр
нарлаан 10 армыда улугпас.

Конкурстун түнелин Октяб-
рын 50 чыл өлүгү бүтүзүңе
1967 чылдын ноябрь 1-ге чар-
лаар.

Конкурстун тилекчилеринге
дараазында шаңналдарын доктаа-
дыр.

Эң эки өчөктөр, рассказтар,
шүлүктөр дээш:

Бирги шаңнал (үш)—50 —
30 рубль.
Ийги шаңнал (үш)—35—
35 рубль.
Ушук шаңнал (үш)—25—
25 рубль.

Эң эки фото-чурат дээш:
Бирги шаңнал (бир)—35
рубль.

Ийги шаңнал (ийи)—25-25
рубль.
Ушук шаңнал (үш)—20—20
рубль.

Конкурста бүтү-ле күзөлдү
кижилер киржир болгаш чага-
нын даштыга конкурста деп би-
зир.

Көдээ шыдыраачыларнын маргылдаазы

Спорттун «Урожай» эки-тура ни-
телинин чемпиону ат дээш көдээ
шыдыраачылар маргылыга эгелээн.
Бирде ойнап турар 12 шыды-
раачыларын 3-жу бирги, артыкын
ийги разрядтыг спортсменери.
Танды биле Току районнаран эске
терер боттарынын шыраак шыды-
раачыларын чорутканар.

Республиканын Профессорлор Чо-
вүлелинин бажынынч фойезинге
хүнүн-не кежээкинин 5 шактан
эгелээш, чидик демисел чоруп турар.
Маргылаанын эгелээн тур-ла
Чоң-Хемиктин бирги разрядтыг
шыдыраачымы О. Бегзи удуралык-
чыларын улай-улай уууп эгелээн.
Бешки салгыда Тес-Хемин шыдыра-
ачымы С. Тамбага уттурган. Ол-ла ра-
йонун шыдыраачымы М. Төмүш Эр-
зинин шыдыраачымы З. Майдырлан
эске удуралыкчыларын утулап ал-
ган. Хоочун шыдыраачы М. Менин-
оол маргылаанын эгелээш-даа
3,5 чартык саны дөрт салгылап ал-
ган, бирөөн сонгаараткан, дилер-
лерин аразыче кире берген. Бай-
Тайганын шыдыраачымы Х. Кан-оол
үш саны алган. Олоонун улаанында
С. Ида, С. Тамба, Б. Ооржак, 2,5—
2,5 санарыг чоруп орлар. Эрини-

нин шыдыраачымы З. Майдыр, Ба-
рын-Хемиктин П. Кужугет 2—2
санарыг, а Өвүрүн М. Монгуш 1,5
саныг. Бич-Хемин талазлекчиги
ийги разрядтыг Г. Васечкин 5 салы-
ларын шүптүзүңе дүжү берген.
Маргылаа ам-даа үргүчүлөп ту-
рап.

Т. КӨРГӨН-ООЛ.

Бүдүрүлгө, албан организация черлеринин, совхозтарнын болгаш колхозтарнын удуртукчуларынга, кол база улуг бухгалтерлеринге</